

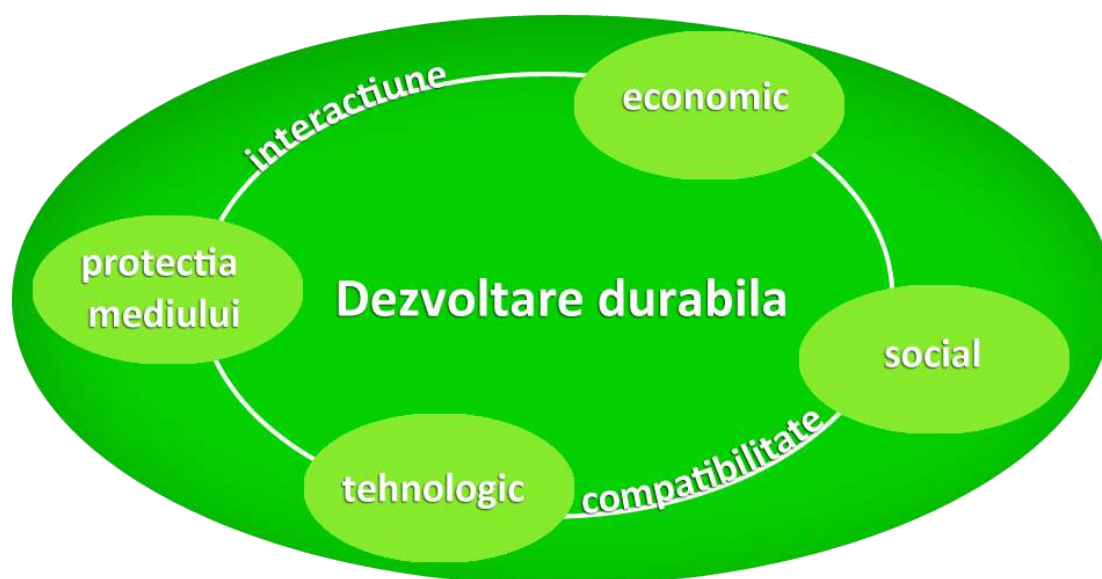

DEZVOLTAREA DURABILĂ ...

TRECUT, PREZENT ȘI VIITOR

O selecție din documentele emise de Guvernul romaniei și Consiliul european, studii ale specialiștilor în domeniu și proiecte europene - minighid pentru a ști să te documentezi, să înțelegi și să te implici în procesul de Dezvoltare durabilă.

Petre Cauc

În contextul creșterii populației și al consumului de resurse naturale, dezvoltarea durabilă este un model de dezvoltare ce vizează echilibrul între creșterea economică, calitatea vieții și preservarea mediului pe termen mediu și lung, fără creșterea consumului de resurse naturale dincolo de capacitatea de suportabilitate a Pământului.

Cea mai cunoscută și mai citată definiție generală a conceptului de dezvoltare durabilă este cuprinsă în așa-numitul Raport Brundtland¹ al Comisiei Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare: *“dezvoltarea durabilă este dezvoltarea ce satisface nevoile prezentului, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi.”*

Termenul **‘capacitate’** (*ability*) înseamnă menținerea opțiunilor legate de producție și consum și se referă la tipurile generale de capital:

- a) capital economic;
- b) capital uman – cunoaștere, sănătate, securitate;
- c) capital ecologic – resurse naturale regenerabile și neregenerabile; și

¹ World Commission on Environment and Development, *Our common future*, Oxford University Press, 1987, p. 43.

d) capital social – cultură, instituții, norme sociale etc. Cât privește termenul '**nevoi**', acestea au o natură normativă și fac necesară stabilirea nevoilor de bază ale umanității, relevante din punct de vedere uman și ecologic².

Prin ce se caracterizează?

- a) echitate
- b) abordare pe termen lung
- c) gândire sistemică³.

Echitatea implică așadar o distribuție justă a costurilor și beneficiilor dezvoltării, atât între bogați și săraci, cât și între generații și națiuni. Dezvoltarea durabilă vizează eliminarea disparităților în accesul la resurse, atât pentru comunitățile sărace ori marginalizate, cât și pentru generațiile viitoare, încercând să asigure fiecărei națiuni oportunitatea de a se dezvolta conform propriilor valori sociale și culturale, fără a nega altor națiuni ori generațiilor viitoare acest drept.⁹

Abordarea pe termen lung înseamnă luarea în considerație a nevoilor generațiilor următoare și conceperea de scenarii de dezvoltare echitabile, ce au ca bază resursele naturale limitate ale planetei.

Gândirea sistemică cheamă la înțelegerea interacțiunilor complexe dintre subsistemele planetei, a efectelor de propagare dintre local și global și a multiplelor interdependențe dintre mediu, economie și societate.

² Cf. Isabella Pierantoni, *A few remarks on methodological aspects related to sustainable development*, în *Measuring sustainable development integrated economic, environmental and social frameworks*, OECD, Paris, 2004.

³ Sustainable Development Gateway, *Introduction to Sustainable Development*, <http://www.sdgateway.net/>

⁹ Friends of the Earth Olanda, *Sustainable consumption: A global perspective*, Amsterdam, Friends of the Earth Netherlands, 1996, p. 8. ⁹ Cf. F. Bran, *Componenta ecologică a deciziilor de dezvoltare economică*, Editura ASE, 2002.

Regulile care leagă conceptele ecologice și economice în contextul dezvoltării durabile sunt⁴:

rata de exploatare a resurselor regenerabile trebuie să fie egală cu cea a regenerării acestora;

rata de generare a deșeurilor trebuie să egaleze capacitatea de absorbție a ecosistemului în care deșeurile sunt depozitate;

resursele neregenerabile trebuie exploatate în mod durabil, adică rata lor de consum nu trebuie să depășească rata de substituție a lor prin resurse regenerabile.

Obiectivul central al dimensiunii *sociale* a dezvoltării durabile este distribuția justă a oportunităților între generații. Un nivel ridicat al ocupării și locuri de muncă de calitate reprezintă legătura dintre dimensiunea economică și socială a dezvoltării durabile și se poate cuantifica prin PIB și nivelul ocupării, ca indicatori macroeconomici primari, dar și prin indicele stării de sănătate a populației - privită ca rezervor de forță de muncă pe termen lung.

Fluxurile-cheie între economie, societate și mediu sunt (Figura 1):

Dinspre mediu către economie: (1) funcțiile de producție ecologice (funcții ale resurse naturale și ale emisiilor poluante); costurile economice ale protecției mediului.

Dinspre economie către mediu: (2) presiunea exercitată de activitățile productive asupra resurselor ecologice; investiții în protecția mediului; drepturile de proprietate asupra resurselor naturale și de mediu.

Dinspre mediu către societate: (3) amenități de mediu pentru bunăstarea umană; pericole pentru sănătatea și securitatea umană provocate de degradarea mediului.

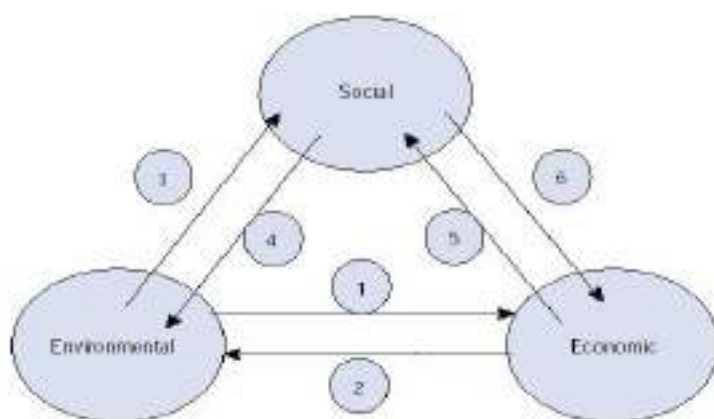
⁴ Cf. H. E. Daly, *Towards some operational principles of sustainable development*, Ecological Economics, 2/1990, pp 1-6 și K. Rennings, H. Wiggering, *Steps towards indicators of sustainable development: linking economic and ecological concepts*, Ecological Economics, 20/1997, pp. 25-36.

Dinspre societate către mediu: (4) presiunea exercitată de modelele de consum asupra resurselor de mediu; responsabilitatea ecologică a cetățenilor.

Dinspre societate către economie: (5) cantitatea și calitatea forței de muncă; planuri sociale pentru tranzacțiile de piață.

Dinspre economie către societate: (6) oportunitățile de angajare și nivelul de trai; distribuția veniturilor; resurse pentru finanțarea programelor de securitate socială; presiunea asupra sistemelor sociale și culturale, ce are ca efect disfuncții și migrație.

Interacțiuni între factori economici, sociali și de mediu

Sursa: OECD, *Sustainable Development: Critical Issues*, OECD, 2001

EVOLUȚIA STRATEGIEI GLOBALE DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Deși o idee mai veche⁵ și cu o continuă transformare în semnificația sa, dezvoltarea durabilă a fost pentru prima oară abordată la nivel instituțional de comunitatea internațională la Conferința ONU pentru Mediul Uman, ce a avut loc la Stockholm, în 1972, anul în care apare *Limits to Growth*, publicată de Clubul de la Roma. Declarația și Planul de Acțiune adoptate cu această

⁵ Deja Malthus și Ricardo s-au referit la problema limitelor naturale ale creșterii economice, primul concentrându-se pe creșterea rapidă a populației, iar al doilea pe disponibilitatea limitată a pământului ca resursă naturală.

ocazie au stabilit, printre altele, principiile de conservare a mediului natural în țările industrializate⁶.

În reuniunea de la Tokio, din februarie 1987, a fost adoptată *Global Agenda for Change* în domeniul dezvoltării durabile, cu scopul integrării dimensiunilor ecologice, sociale și economice, stabilind, printre altele, următoarele *principii de acțiune*:

stimularea creșterii economice, în special în țările în curs de dezvoltare, și creșterea bazei de resurse naturale;

schimbarea calității creșterii economice, prin integrarea obiectivelor majore ale dezvoltării durabile – echitatea și securitatea socială;

conservarea și sporirea bazei de resurse naturale - aerul, apa, pădurile și solul -, conservarea biodiversității și utilizarea eficientă a energiei, apei și a materiilor prime;

orientarea dezvoltării tehnologice către rezolvarea problemelor ecologice;

integrarea mediului și a economiei în stabilirea politicilor comerciale, energetice, agricole etc. pentru anticiparea și prevenirea pagubelor de mediu.

În 1992, la Rio de Janeiro, cu ocazia Conferinței Națiunilor Unite pentru Mediu și Dezvoltare⁷, a fost recunoscută oficial necesitatea de armonizare a nevoilor economice și sociale cu rezervele de resurse naturale și a fost adoptat, pe baza Raportului Brundtland, *Agenda 21: Program de Acțiune pentru Dezvoltarea Durabilă*⁸, un plan concret de acțiune privind politicile-cheie pentru realizarea dezvoltării durabile și modul de abordare a problemelor legate de mediu. Acesta a avut ca efect inițiative de implementare a Agendei 21 la nivel sectorial, regional și mai ales local, reorientări semnificative în politica mediului și inițierea strategiilor pentru dezvoltarea durabilă.

⁶ Pentru o trecere în revistă a principalelor etape în abordarea dezvoltării durabile, de la publicarea, în 1962, a studiului *Silent Spring* de către Rachel Carson și până în 2005, a se vedea *Timeline of Sustainable Development 2006*, http://www.iisd.org/pdf/2006/sd_timeline_2006.pdf.

⁷ www.ecouncil.ac.cr/rio/earthsummit.htm.

⁸ Agenda 21, www.un.org/esa/sustdev/agenda21.htm.

Elementele Agendei 21:

ELEMENTE	PROBLEME
Dimensiunea socială și economică a dezvoltării	sărăcie; producție și consum; sănătate, așezări umane; integrarea deciziilor
Conservarea și managementul resurselor naturale	atmosferă, păduri; teren; munți; diversitate biologică; ecosisteme; biotehnologie; resurse de apă proaspătă; produse chimice toxice; deșeuri solide și radioactive nocive;
Întărirea rolului grupurilor importante	tineret; femei; populații indigene; ONG-uri; autorități locale; asociații de comerț; afaceri; fermieri; comunități tehnico-științifice;
Instrumente de implementare	finanțe; transfer tehnologic; informații; conștiință publică; educație; construcția capacităților; instrumente juridice; cadru instituțional;

Cât privește industria, Agenda 21 a indentificat două direcții majore de acțiune⁹:

- 1) **dezvoltarea și promovarea** de modele durabile de producție și consum;
- 2) **îmbunătățirea și restructurarea** procesului de decizie pentru integrarea simultană a aspectelor ecologice și socio-economice.

Recomandările legate de modelele de consum se referă la:

⁹ Agenda 21, capitolele 4 și 8.

evaluarea relației dintre producție și consum, mediu, inovare tehnologică, creștere economică, dezvoltare și factorii demografici;

analiza schimbărilor în structura industriei pentru realizarea unei creșteri economice cu o intensitate materială redusă;

examinarea modului în care creșterea și prosperitatea economică pot fi atinse simultan cu reducerea consumului de energie și de materiale și diminuarea generării de substanțe nocive.

Prin *Declarația privind Mediul și Dezvoltarea* adoptată cu această ocazie, s-au formulat 27 de principii de promovare a dezvoltării durabile. Conform acestora, modelul dezvoltării durabile, care sacrifică preeminența creșterii economice prin accentul pus pe dimensiunea socială și cea de mediu, nu numai că nu va avea ca rezultat creșterea calității vieții, ci chiar va înrăutăți situația existentă.

Evaluarea progresului realizat în cei cinci ani de după Conferința de la Rio, la Adunarea Generală ONU din New York, în 1997, a **constatat** un slab progres în implementarea dezvoltării durabile și a evidențiat o serie de deficiențe legate mai ales de echitate socială, sărăcie, transfer tehnologic, construcția capacităților pentru participare și dezvoltare, coordonare instituțională și reducere a nivelurilor excesive de producție și consum.

Summitul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă¹⁰, ce a avut loc la Johannesburg, în 2002, a **stabilit** dezvoltarea durabilă ca element-cheie al direcțiilor de activitate ale ONU și a trasat direcțiile politice de implementare a Agendei 21. Guvernele au convenit obligații, obiective și direcții concrete de acțiune pentru realizarea obiectivului general al dezvoltării durabile.

Declarația de la Johannesburg privind dezvoltarea durabilă și Planul de Implementare a Summitului Mondial privind dezvoltarea durabilă adoptate au adus progrese în înțelegerea conceptului de dezvoltare durabilă, prin evidențierea legăturii dintre sărăcie, mediu și utilizarea resurselor naturale.

¹⁰ <http://www.earthsummit2002.org/>.

În 1997, la Kyoto, 61 de țări au convenit asupra acordului denumit **Protocolul de la Kyoto**, care stabilește modalitățile de control al emisiilor de gaze cu efect de seră, propunându-și drept obiectiv ca, până în anul 2012, nivelul acestora (principalele șase gaze) să fie redus cu **5,2%** față de nivelul înregistrat în anul 1990. Protocolul stabilește limite cantitative și reduceri obligatorii pentru un coș la 6 gaze, dintre care cele mai importante sunt dioxidul de carbon (**CO₂**), ce derivă din arderea combustibililor fosili, metanul (**CH₄**) și protoxidul de azot (**N₂O**).

Statele din EU-15 s-au angajat să atingă un nivel al emisiilor de **7%** peste nivelul atins în 1990, până în 2010. Conform Agenției Europene de Mediu, este posibil ca numai Suedia și Marea Britanie să respecte aceste angajamente, în vreme ce Spania, Danemarca și Portugalia vor atinge niveluri între **25%** și **35%** peste nivelul admis .

În **1999**, dezvoltarea durabilă a fost cuprinsă în Tratatul de la Amsterdam ca unul dintre obiectivele-cheie ale Uniunii Europene (Art. **2**). Prin Strategia UE de Dezvoltare Durabilă (SDS), adoptată la Consiliul de la Göteborg (**2001**) și amendată, în **2002**, cu o dimensiune externă la Consiliul de la Barcelona, din perspectiva *World Summit on Sustainable Development din Johannesburg*, dezvoltarea durabilă a devenit un complement al obiectivelor socio-economice stabilite de Consiliul European de la Lisabona.

Principalele obiective stabilite în strategia de dezvoltare durabilă din 2001 au fost transformarea progresivă a modelelor nesustenabile de consum și producție existente și acordarea unei importanțe sporite dezvoltării durabile în domenii precum:

climă: s-a stabilit ca cel puțin **22%** din producția de electricitate din UE să provină din surse de energie regenerabile până în 2010;

transporturi: politica transporturilor trebuie să includă măsuri împotriva zgomotului și poluării și să încurajeze formele de transport cu impact mai scăzut asupra mediului;

sănătate publică: adoptarea unei strategii privind politica chimică;

resurse naturale: protecția diversității biologice și promovarea culturii ecologice prin politica agricolă.

În februarie **2005**, Comisia a publicat un raport asupra progreselor făcute din 2001¹¹ și a schițat direcții vitoare de acțiune, constatând că persistă tendințe nesustenabile în ce privește, printre altele, schimbarea climatică și utilizarea resurselor naturale.

În iunie **2005**, prin declarația șefilor de stat și de guvern din UE¹², se arată că Agenda Lisabona este o parte esențială a obiectivului orizontal al dezvoltării durabile. Împreună, ele au ca obiective-cheie: protecția și ameliorarea calității mediului; prevenirea și reducerea poluării; promovarea consumului și producției durabile, pentru decuplarea creșterii economice de degradarea mediului; construirea unui climat economic inovativ, intensiv în cunoaștere, ecoeficient și competitiv.

În iunie 2006, în conjuncție cu Strategia Lisabona relansată¹³, noua **Strategie de Dezvoltare Durabilă (EU SDS)**¹⁴ vizează promovarea unei *”economii dinamice, cu un nivel maxim de ocupare, înalt nivel de educație, protecție a sănătății, coeziune socială și teritorială și protecție a mediului, într-o lume pașnică și sigură, respectând diversitatea culturală”*. Cele patru dimensiuni ale acesteia sunt:

¹¹ COM(2005) 37 final, *The 2005 Review of the EU Sustainable Development Strategy: Initial Stocktaking and Future Orientations*.

¹² DOC 10255/05, *Declaration on Guiding Principles for Sustainable Development*, Council of the European Union Presidency Conclusions, Bruxelles, European Council, 16-17 iunie 2005.

¹³ SEC (2006) 619, 24 mai 2006, *Working together for growth and jobs. Further steps in implementing the revised Lisbon strategy*.

¹⁴ Council of European Union, *Renewed EU Sustainable Development Strategy*, Bruxelles, 9 iunie 2006.

protecția mediului - prevenirea și reducerea poluării mediului și promovarea consumului și a producției durabile, în scopul decuplării creșterii economice de impactul asupra mediului;

coeziune și echitate socială - promovarea unei societăți democratice, sănătoase, sigure și coezive din punct de vedere social, cu respectarea drepturilor fundamentale și a diversității culturale;

prosperitate economică - promovarea unei economii inovative, bogată în cunoaștere, competitive și ecoeficiente, care să asigure un nivel înalt de ocupare;

responsabilitate internațională pentru întreaga Uniunea Europeană.

Obiectivele de dezvoltare durabilă ale Uniunii Europene

EU SDS stabilește **7 obiective-cheie** pentru UE, împreună cu ținte, obiective operaționale și acțiuni pentru fiecare din acestea. Provocările-cheie identificate în EU SDS sunt¹⁵:

În domeniul *schimbare climatică și energii curate*, **limitarea schimbării climatice, a costurilor și efectelor negative ale acesteia pentru societate și mediu**. Cele mai importante obiective operaționale și ținte pentru acest domeniu sunt: reducerea cu **8%** față de nivelul din 1990 a emisiilor de gaze cu efect de seră în perioada 2008-2012, ca urmare a angajamentelor luate prin Protocolul Kyoto¹⁶; convergența EU SDS cu ‘documentul verde’ privind strategia UE în domeniul energetic, prin care s-a propus căutarea unui echilibru între obiectivele de dezvoltare durabilă, competitivitate și securitate energetică¹⁷.

În domeniul *transporturi durabile*, EU SDS stabilește ca obiectiv general **minimizarea impactului activităților de transport asupra mediului, economiei și societății**. Printre obiectivele operaționale și țintele stabilite pentru acest domeniu se află: reducerea emisiilor poluante și a zgomotului rezultate din activitățile de transport; modernizarea infrastructurii de transport de pasageri a UE până în 2010.

Cât privește *consumul și producția durabilă*, **promovarea consumului și a producției durabile**, având ca ținte și obiective operaționale: decuplarea creșterii economice de degradarea mediului; îmbunătățirea performanței sociale și de mediu a produselor și proceselor tehnologice; creșterea cotei pe piața internațională a tehnologiilor de mediu și a ecoinovării; atingerea, până

¹⁵ Cf. EU SDS și Eurostat, *Measuring progress towards a more sustainable Europe*.

¹⁶ În 2005, a intrat în vigoare European Emissions Trading Scheme (ETS), având ca scop susținerea eforturilor statelor membre de atingere a nivelului de emisii stabilit prin Protocolul Kyoto. Conform unui studiu asupra efectelor ETS asupra competitivității și ocupării, bine concepută, această schemă este cea mai ieftină opțiune. Se preconizează că impactul ETS asupra competitivității și ocupării în UE va fi modest, mai mic decât cel al scenariilor reglementărilor alternative (Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung GmbH, Centre for European Economic Research, *The Impact of the European Emissions Trading Scheme on Competitiveness and Employment in Europe – a Literature Review*).

¹⁷ COM(2006) 105 final, *Green Paper: A European Strategy for Sustainable, Competitive and Secure Energy*, 8 martie 2006.

În 2010, a unui nivel al achizițiilor publice ‘verzi’ (**GPP**) egal cu cel mai bun nivel atins în prezent de statele membre.

În ce privește *conservarea și managementul resurselor naturale*, EU SDS stabilește ca obiectiv-cheie **îmbunătățirea managementului resurselor naturale și evitarea supraexploatării lor**, cu următoarele ținte și obiective operaționale: îmbunătățirea eficienței resurselor prin utilizarea resurselor regenerabile la o rată care să nu depășească capacitatea lor de regenerare, pentru reducerea consumului de resurse neregenerabile și a impactului ecologic al utilizării materiilor prime; obținerea și menținerea unui avantaj competitiv prin îmbunătățirea eficienței resurselor naturale și promovarea inovațiilor ecoeficiente; limitarea volumului de deșeuri și sporirea eficienței utilizării resurselor naturale prin aplicarea conceptului de ciclu de viață și promovarea reciclării; limitarea pierderilor de biodiversitate până în 2010.

În domeniul *sănătate publică*, obiectivul general al EU SDS vizează **un bun nivel al sănătății publice și îmbunătățirea protecției împotriva amenințărilor la adresa acestora**, având printre ținte și obiective specifice: coordonarea eforturilor de îmbunătățire a protecției împotriva amenințărilor la adresa sănătății publice; ameliorarea legislației alimentare și promovarea unui nivel ridicat de sănătate a animalelor; reducerea inegalităților dintre statele membre în domeniul sănătății; până în 2020, producerea, manipularea și utilizarea produsele chimice să nu amenințe semnificativ sănătatea publică.

În domeniul *incluziune socială, demografie și migrație*, obiectivul general al EU SDS este **crearea unei societăți caracterizate prin incluziune și solidaritate și creșterea calității vieții cetățenilor**, cu ținte și obiective operaționale precum: coeziune socială și teritorială; modernizarea sistemelor de protecție socială; creșterea ocupării în rândul tinerilor, femeilor și persoanelor în vârstă sau cu handicap; integrarea imigranților; egalitatea între sexe.

În domeniul *sărăcie globală și provocări pentru dezvoltarea durabilă*, obiectivul general este **promovarea dezvoltării durabile în lume și integrarea în politicile interne și externe ale UE a obiectivelor mondiale de dezvoltare durabilă și a angajamentelor internaționale**, având printre ținte

și obiective operaționale: progrese în îndeplinirea obiectivelor rezultate din angajamentele internaționale asumate de UE; creșterea volumului ajutoarelor internaționale la 0,7% din venitul național brut până în 2015, cu o țintă intermediară de 0,56% în 2010; promovarea dezvoltării durabile în contextual negocierilor OMC; includerea dezvoltării durabile în politicile externe ale UE.

De asemenea, EU SDS stabilește câteva direcții de acțiune în politicile care contribuie indirect la dezvoltarea durabilă, precum:

educație (educația pentru dezvoltare durabilă, în contextul *UN Decade of Education for Sustainable Development 2005-2014*);

cercetare-dezvoltare, unde EU SDS stabilește ca obiective promovarea abordărilor inter- și transdisciplinare în cercetarea în domeniul dezvoltării durabile, prin implicarea științelor sociale și naturale; integrarea cercetării-dezvoltării și a implementării rezultatelor acesteia cu deciziile politice; cercetări suplimentare legate de interdependența între sistemele sociale, economice și cele ecologice, metodologiile și instrumentele de analiză a riscurilor; dezvoltarea rețelelor de cercetare etc.

Angajamentul UE față de dezvoltarea durabilă

În domeniul dezvoltării durabile, UE se află într-o poziție avansată. De altfel, este hotărâtă ca, alături de statele sale membre, să fie printre primii actori care pun în aplicare Agenda 2030 a ONU. ODD sunt integrate în toate cele 10 priorități de acțiune ale Comisiei.

În 2016, Comisia Europeană și-a prezentat abordarea strategică față de punerea în aplicare a Agendei 2030 și îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

(Link: „Următorii pași către un viitor durabil al Europei”)

Principalele măsuri pentru implementarea Agendei 2030:

integrarea ODD în absolut toate politicile și inițiativele UE – dezvoltarea durabilă este principiul călăuzitor esențial pentru toate politicile Comisiei Europene

raportări periodice, începând din 2017, referitoare la progresul UE

promovarea Agendei 2030, astfel încât aplicarea acesteia să devină o prioritate și pentru guvernele statelor membre, Parlamentul European, celelalte instituții europene, diverse organizații internaționale și organizații ale societății civile și alte părți interesate

înființarea unei platforme multipartite la nivel înalt care să sprijine schimbul de bune practici în vederea îndeplinirii obiectivelor în toate sectoarele lansarea unei viziuni pe termen mai lung, pentru perioada de după 2020.

Pentru a promova o dezvoltare durabilă în întreaga lume, UE va continua cooperarea cu partenerii externi, utilizând toate instrumentele disponibile în cadrul politicilor sale externe și sprijinind, în special, eforturile țărilor în curs de dezvoltare.

Comisia Europeană a prezentat în 22 noiembrie 2016 Comunicarea „*Pașii următori pentru un viitor european durabil*”. Documentul prezintă răspunsul Uniunii Europene la Agenda 2030 și confirmă integrarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în cadrul politicii europene și în prioritățile actuale ale Comisiei Europene, evaluarea situației și identificarea celor mai relevante preocupări privind durabilitatea. Prin

această comunicare, Uniunea Europeană s-a angajat în favoarea unei dezvoltări durabile prin care „să asigure o viață demnă pentru toți respectând limitele planetei, care să reunească prosperitatea și eficiența economică, societăți pașnice, incluziunea socială și responsabilitatea față de mediu”.

La data de 20 iunie 2017 au fost adoptate concluziile Consiliului European: „Un viitor durabil al Europei: răspunsul Uniunii Europene la Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă.” Aceste concluzii reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale Uniunii Europene privind implementarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă.

Ca urmare a evaluării implementării la nivelul UE a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă, în data de 18 octombrie 2018, Consiliul European a emis un nou set de concluzii:

„12. UE și statele sale membre își mențin angajamentul ferm față de Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și față de punerea în aplicare a acesteia. Consiliul European salută intenția Comisiei de a publica, în 2018, documentul său de reflecție, care ar trebui să deschidă calea către adoptarea în 2019 a unei strategii cuprinzătoare de punere în aplicare”

În ianuarie 2019, Comisia a publicat, în cadrul dezbaterilor pe tema „viitorul Europei”, un document de reflecție intitulat „Către o Europă durabilă până în 2030”. UE are toate atuurile pentru a-și îmbunătăți competitivitatea, pentru a investi în dezvoltarea durabilă, pentru a impulsiona guvernele, instituțiile și cetățenii și pentru a deveni un model pentru restul lumii. Având ca punct de reper obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) ale ONU, documentul de reflecție identifică elementele-cheie pentru tranziția către durabilitate. Concluziile pregătite în timpul președinției României la Consiliul UE reprezintă răspunsul consiliului la acest document.

Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) au un caracter mondial, sunt universal aplicabile și sunt interconectate, fiind stabilite prin Agenda ONU 2030 adoptată în 2015.

Aceste obiective sunt în număr de 17 și își propun să echilibreze cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economică, socială și de mediu - prin acțiuni concrete prevăzute pentru următorii 15 ani, axate, printre altele, pe demnitatea umană, stabilitatea regională și globală, o planetă sănătoasă, societăți reziliente și echitabile, economii prospere ș.a.

Răspunsul UE la Agenda 2030 include două direcții de lucru:

- (1) integrarea deplină a obiectivelor de dezvoltare durabilă în cadrul de politici europene și în prioritățile actualei Comisii Europene
- (2) procesul de reflecție asupra viziunii europene pe termen mai lung și axarea pe politicile sectoriale după 2020.

În anul 2016 Comisia Europeană și-a prezentat abordarea strategică față de punerea în aplicare a Agendei 2030 și îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă. Comunicarea „Următorii pași către un viitor european durabil” a anunțat lansarea unei platforme multipartite, prezidată de prim-vicepreședintele Comisiei dl Frans Timmermans. Aceasta este menită să contribuie la întreprinderea unor acțiuni ulterioare și la schimbul de bune practici privind îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

În cadrul celei de-a doua reuniuni a platformei multipartite la nivel înalt a Comisiei pentru îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale ONU (întrunită la 11 octombrie 2018), membrii platformei au sugerat consolidarea coerenței politicilor în favoarea dezvoltării, de exemplu prin alinierea procesului Semestrului european, a finanțelor publice și a reglementărilor financiare ale UE, precum și a planurilor de decarbonizare pe termen lung ale UE cu obiectivele de dezvoltare durabilă. Membrii platformei au sugerat că obiectivele de dezvoltare durabilă trebuie corelate și cu incluziunea socială, consumul și producția durabile, clima și energia, alimentația, agricultura și utilizarea terenurilor, coeziunea.

La 28 noiembrie 2018 Comisia Europeană și-a prezentat viziunea strategică menită să concretizeze, până în 2050, o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră. Strategia vizează atât investiții în soluții tehnologice realiste, care să sprijine politica industrială, finanțele sau cercetarea, cât și garantarea unei dimensiuni echitabile din punct de vedere social.

Strategia este conformă obiectivului prevăzut în Acordul de la Paris de a menține creșterea temperaturii globale mult sub 2° C și de a continua eforturile pentru a o menține la 1,5 ° C.

În cadrul dezvoltării durabile un rol important îl are bioeconomia, care acoperă toate sectoarele și sistemele care se bazează pe resurse biologice. Acesta este unul dintre cele mai mari și mai importante sectoare ale UE, care include agricultura, silvicultura, pescuitul, alimentele, bioenergia și bioprodusele, cu o cifră de afaceri anuală de aproximativ 2 miliarde de euro și în care muncesc aproximativ 18 milioane de persoane.

Acest domeniu a făcut obiectul Strategiei din 2012 privind bioeconomia, care abordează producția resurselor biologice regenerabile și transformarea lor în produse vitale și bioenergie.

Planul de acțiune al acestei strategii urmărește să deschidă calea spre o societate mai inovativă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și care reconciliază securitatea alimentară cu utilizarea durabilă a resurselor regenerabile pentru industrie, asigurând, în același timp, protecția mediului prin trei pași importanți: — investiția în cercetare, inovare și competențe pentru bioeconomie; — dezvoltarea piețelor și a competitivității în sectoarele bioeconomiei, printr-o intensificare durabilă a producției primare, prin conversia fluxurilor de deșeuri în produse cu valoare adăugată; — consolidarea coordonării la nivelul politicilor și implicarea părților interesate.

La 11 octombrie 2018 Comisia Europeană a lansat un plan de acțiune pentru dezvoltarea unei bioeconomii durabile și circulare care să servească la dezvoltarea societății, a mediului și a economiei în Europa, în conformitate cu scrisoarea de intenție a președintelui Jean-Claude Juncker și a prim-vicepreședintelui Frans Timmermans, care însoțește discursul din 2018 privind starea Uniunii.

Noua strategie urmărește să-și maximizeze contribuția la Agenda 2030 și la obiectivele sale de dezvoltare durabilă, să îmbunătățească și să intensifice utilizarea durabilă a resurselor regenerabile.

Printre soluțiile concrete pe care le poate oferi bioeconomia se numără transformarea algelor în combustibil, reciclarea plasticului, transformarea deșeurilor în mobilier sau îmbrăcăminte, transformarea subproduselor industriale în îngrășăminte ecologice, făcând posibilă generarea a 1 milion de noi locuri de muncă ecologice până în anul 2030. Bioeconomia poate aduce inovațiile ecologice mai aproape de piață, poate reduce riscurile investițiilor private în soluții durabile, poate facilita dezvoltarea unor noi biorafinării durabile în întreaga Europă ș.a.

Raportul de monitorizare privind progresul obiectivelor de dezvoltare în cadrul UE intitulat „Dezvoltarea durabilă în Uniunea Europeană” prezintă

progresele înregistrate în ultimii cinci ani, după cum urmează: ODD 3 „Sănătate și bunăstare”, ODD 4 „Educație de calitate” și ODD 7 „Energie curată și la prețuri accesibile”, ODD 11 „Orașe și comunități durabile”, ODD 12 „Consum și producție responsabile”, ODD 5 „Egalitate de gen”, ODD 8 „Muncă decentă și creștere economică”, ODD 17 „Parteneriate pentru realizarea obiectivelor”, ODD 1 „Fără sărăcie”.

Raportul arată că s-au făcut progrese într-o mai mică măsură în ceea ce privește ODD 15 „Viața terestră” și ODD 2 „Foamete zero”. În ceea ce privește ODD 9 „Industrie, inovație și infrastructură”, raportul înregistrează, în aceeași măsură, atât evoluții pozitive, cât și negative ale indicatorilor. Raportul arată că UE nu va putea îndeplini ODD 10 „Inegalități reduse”, pentru că, în ultimii ani, au crescut permanent inegalitățile în materie de venituri. Referitor la ODD 6 „Apă curată și sanitație”, ODD 3 13 „Acțiune climatică”, ODD 13 „Viața acvatică” și ODD 16 „Pace, justiție și instituții eficiente”, nu au putut fi calculate tendințele, deoarece nu au existat date suficiente.

Raportul din 2019 privind coerența politicilor în favoarea dezvoltării confirmă contribuția UE ca fiind esențială pentru punerea în aplicare a Agendei pentru dezvoltare durabilă a Organizației Națiunilor Unite 2030, în perioada 2015-2018.

Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030

Dacă în ultimii zece ani țintele României erau stabilite în raport cu evoluția economiei mondiale și în concordanță cu politicile UE, acum atât România, cât și UE trebuie să-și reproiecteze prioritățile pe termen mediu și lung pentru atingerea obiectivelor din Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, adoptată în cadrul Summit-ului Organizației Națiunilor Unite, în septembrie 2015 . Aceasta este o cale sigură prin care se poate realiza un viitor mai bun generațiilor viitoare.

România, alături de alte 192 de state, și-a asumat stabilirea cadrului național pentru susținerea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, care include setul de 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) și Agenda de Acțiune de la Addis-Abeba.

Planul de acțiune global, pe care România alege să-l susțină în următorii ani, se adresează ameliorării sărăciei, combaterii inegalităților, in justiției sociale și protejării planetei până în anul 2030. Este un plan de acțiune pentru oameni, planetă și prosperitate, prin care se urmărește consolidarea unui climat de siguranță și libertate, în care „nimeni nu va fi lăsat în urmă” 3 .

Există cinci reguli de aur pentru maximizarea creșterii economice, concomitent cu reducerea presiunii asupra rezervelor de resurse:

1. Economisirea: trebuie să fructificăm oportunitățile de economisire a resurselor oricând este posibil
2. Reciclarea: este necesar să creștem nivelul de reciclare a materialelor și de reutilizare a elementelor din componența produselor (telefoanele mobile de exemplu)
3. Substituirea: trebuie să înlocuim resursele principale cu unele alternative care oferă o eficiență mai mare și care au un impact mai mic asupra mediului pe durata ciclului lor de viață (de exemplu prin renunțarea la utilizarea mercurului).

4. Reducerea: este necesar să schimbăm modul în care satisfacem nevoile oamenilor, prin noi modele de afaceri sau prin bunuri și servicii care necesită un aport de resurse mai mic. Exemple: reducerea greutateii vehiculelor sau descărcarea de muzică și de materiale de divertisment de pe internet, în mod legal, în locul cumpărării unui obiect fizic precum DVD-ul.

5. Evaluarea: factorii de decizie trebuie să găsească modalități de a lua în mod corespunzător în considerare valoarea corectă a resurselor naturale în luarea deciziilor, facilitând astfel o gestionare mai bună a rezervelor de resurse naturale.

Învățând să evaluăm serviciile ecosistemice și resursele naturale și să stabilim prețul lor corect, vom reduce presiunea asupra mediului.

Un studiu de caz privind integrarea dezvoltării durabile în viața profesională și personală este „GHIDUL ECO-CETĂȚEANULUI - Pentru un mediu sănătos”, elaborat de Ministerul mediului.

Scopul Ghidului Eco-Cetățeanului este de a atrage atenția, de a promova intens și conștientiza importanța majoră a protecției mediului prin prezentarea unor ecoinstrucțiuni, adresate fiecărui cetățean într-un format simplu, clar și concis.

Ghidul Eco- Cetățeanului prezintă în mod sintetic, elemente esențiale privind necesitatea adoptării unui comportament eco-responsabil. Mai exact, trebuie să fim conștienți că putem să limităm impactul negativ direct sau indirect pe care fiecare activitate îl poate genera asupra mediului.

Ghidul Eco- Cetățeanului prezintă eco-instrucțiuni prin care putem să acționăm în orice moment pentru reducerea poluării, evitarea risipei de resurse, pentru protecția mediului împotriva schimbărilor climatice și a dispariției speciilor de plante, păsări, insecte, animale și pești. Pentru ca noi și generațiile viitoare să beneficiem de un mediu curat și sănătos trebuie să ne schimbăm în mod esențial obiceiurile și mentalitățile, adoptând în mod regulat eco-instrucțiunile din acest ghid, la nivel de individ și de grup, oferind un exemplu de urmat.

Chiar dacă eco-instrucțiunile pot presupune investiții financiare și de timp, în majoritatea cazurilor se obțin beneficii semnificative privind protecția mediului, sănătatea populației și reducerea cheltuielilor pe termen lung.

Exemple de comportament care să se armonizeze cu mediul, comportamentul eco-cetățeanului:

- Preferati eco-reincarcarea pentru a avea mai putine ambalaje;
- Cereti preluarea obiectelor electromenajere vechi atunci cand le inlocuiti;
- Aduceti deseurile periculoase (vopsele, solventi...) in centrele de colectare;
- Calculati amprenta ecologica – veti sti atunci ce comportament trebuie adoptat pentru ameliorarea mediului inconjurator;
- Incercati sa atrageti in anturajul dumneavoastra alti potentiali eco-cetateni;
 - Preferati vracul in locul portiilor individuale;
 - Limitati cumpararea de produse ambalate in polistiren (barcute din carne);
 - Preferati fructele si legumele de sezon.
 - Buretii in locul lavetelor si a servetelor de hartie;
 - Preferati cestile de ceramica in locul celor de unica folosinta din plastic;
 - Preferati bateriile reincarcabile in locul celor care nu mai pot fi utilizate dupa consumare.
 - Sa plasam imbracamintea la centrele de caritate;
 - Sa reutilizam ambalajele pentru alte scopuri (paharul de la mustar poate fi folosit pentru baut apa);
 - Sa reparam obiectele care se pot remedia pentru a fi utilizate in continuare;
 - Sa reutilizam cartusele de cerneala (cartusele de imprimanta se pot reincarca in centre specializate);
 - Închideti lumina cand parasiti camera;
 - Nu lasati aparatele electrice sa functioneze inutil;
 - Preferati aparatele cu consum redus;
 - Reglati temperatura in casele dumneavoastra si la locurile de munca;

- Invatati sa va uitati pe etichetele produselor electrocasnice cu privire la clasa de energie a produsului respectiv.
 - Utilizati calculatorul pentru arhivare in locul stocarii pe hartie;
 - Preferati posta electronica;
 - Folositi hartia la maxim pentru fotocopiere;
 - Reutilizati hartia deja folosita;
 - Refuzati materialele publicitare in cutia de scrisori;
- sustineți colectarea selectivă a deșeurilor, promovati reducerea volumului de deșeuri

- promovarea utilizării eficiente a resurselor, creșterea utilizării resurselor regenerabile;

- evitați acele activități care ar putea afecta în mod negativ mediul (zone protejate, zone verzi din orașe, sursele de apă, altele).
- asigurați-vă că reduceți nivelul de poluare din zona lucrărilor de construcții (poluarea aerului, apei, solului);

- susțineți reutilizarea, recuperarea și reciclarea deșeurilor;
- promovarea politicii pentru a imprima doar documentele necesare
- utilizare de becuri ecologice, benzină fără plumb;

- afișarea în spații comune (birouri/sală curs etc.) de mesaje de sensibilizare privind consumul de resurse (consum rațional de apă, încălzire raționala spații);
- limitarea impactului negativ al transportului

- promovarea de ecogesturi, prin exemplul propriu, prin afișarea de mesaje de sensibilizare la sediu sau în mesajele de e-mail la nivelul echipei: atenționare cu privire la necesitatea printării mesajelor electronice primite, respectiv comunicare prin e-mail cu mesaj „ia în considerare mediul înainte de a printa acest e-mail“;

Deși acțiuni mici, conform principiului bulgărelui de zăpadă, ecogesturile vor contribui la un consum rațional al resurselor de mediu precare, reducerea deșeurilor și creșterea acțiunilor de reutilizare și reciclare.

Sa nu aruncam niciodata ambalajele goale indiferent unde sau indiferent cum!

Lista de abrevieri

ANL Agenția Națională pentru Locuințe

AOD Asistența Oficială pentru Dezvoltare

BNR Banca Națională a României

CE Comisia Europeană

CEDAW Convenția ONU privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Împotriva Femeilor

CDI Cercetare, dezvoltare, inovare

CNCIS Cadrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior

EMAS Sistemul Comunitar pentru Managementul de Mediu și Audit

FEADR Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală

FND Fondul Național de Dezvoltare

FSDI Fondul Suveran de Dezvoltare și Investiții

GES Gaze cu Efect de Seră ha Hectar

HG Hotărâre a Guvernului

HLPF High Level Political Forum - Forumul Politic la Nivel Înalt pentru dezvoltare durabilă, sub auspiciile ECOSOC

IGC Indicele Global al Competitivității

INFP Institutul National de Cercetare Dezvoltare pentru Fizica Pământului

INS Institutul Național de Statistică

ISD Investiții Străine Directe

ML Grade (seismice) pe scara Richter

NATO Organizația Tratatului Atlanticului de Nord

ODA Asistență Oficială pentru Dezvoltare/ Official Development Assistance

ODD Obiective de Dezvoltare Durabilă

OECD Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică

OMS Organizația Mondială a Sănătății

ONU Organizației Națiunilor Unite

PFA Persoană fizică autorizată

PIB (PPC) Produsul Intern Brut

PISA Programme for International Student Assessment

PNCCF Programul Național de Cadastru și Carte Funciară

PNDR Programului Național de Dezvoltare Rurală

POCA Programul Operațional Capacitate Administrativă

POIM Programul Operațional Infrastructura Mare

POPAM Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime

PPC Paritatea Puterii de Cumpărare

RABLA Programul de Stimulare a Înnoirii Parcului Auto

RAN Repertoriul Arheologic Național

RNCIS Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior

SC Sistemele de Canalizare

SCAP Strategia pentru consolidarea administrației publice pentru orizontul de timp 2014- 2020

SCE Sistem de Colectare și Epurare

SCI Site-uri de Importanță Comunitară

SNDD Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030

SPA Protecție Specială Avifaunistică

SPC Standardul Puterii de Cumpărare

TEP Tone Echivalent Petrol

TIC Tehnologia Informației și Comunicațiilor

TVA Taxa pe Valoarea Adăugată UE Uniunea Europeană

WEF World Economic Forum